

Association of
Balkan Chambers

Balkan Center for
Trade Promotion

Business Support on Your Doorstep

The Voice of European Banks

Предмет: Извештај за проект

Наслов на проектот:

„Анализа на развојните можности и потенцијали за
производна диверзификација на металната индустрија“

Автори: доц. д-р Дарко Лазаров и д-р Митко Кочовски

Нарачател: Стопанска Комора на Македонија

Оваа публикација е изготвена со финансиска поддршка од Стопанска Комора на Македонија. За нејзината содржина одговара само авторите доц. д-р Дарко Лазаров и д-р Митко Кочовски и истата во никој случај не ги изразува гледиштата на Стопанска Комора на Македонија.

Основната цел на проектот „Анализа на развојните можности и потенцијали за производна диверзификација на металната индустрија“ е *анализа на производните и извозните перформанси и идентификување на развојните потенцијали за производна и извозна диверзификација на металната индустрија.* 3

а таа цел, најпрво беше направена *анализа на извозот на анализираната индустрија на ниво на поединечен производ*, при што беа анализирани компаративните предности што оваа индустрија ги поседува. Дополнително, за идентификување на извозните потенцијали беше користена **инпут – аутпут матрица** која овозможува да се идентификува сличноста помеѓу производи во рамките на анализираната индустрија преку анализа на потребните *макро услови* (географска локација, инфраструктура, финансиски сектор, деловна и бизнис клима, други компаративни предности на земјата) и *специфични производни микро фактори* (специфични техничко – технолошки производни процеси и решенија, профили на работници и нивни квалификации, основни сировини и репроматеријали, капацитети за сервисирање на опрема, специфични услуги карактеристички за одредени производни процеси) што се потребни за производство на секој поединечен производ.

На тој начин, преку проучување на т.н „*forward*“ *индустриски врски во ланецот на снабдување и постоечката производна струкура во рамките на анализираниот сектор* беа идентификувани *произвидите за кои македонската економија има потенцијални компаративни предности и реални економски претпоставки да отпочне да ги произведува.*

Добиените резултати од анализата на извозните перформанси на металната индустрија водат кон заклучокот дека и покрај тоа што оваа индустрија има големо значење за македонската економија гледано низ призмата на нејзиното учество во креирање на БДП, релативното учество во вкупниот извоз на земјата, бројот на вработени кои ги генерира и други показатели, сепак, производната и извозната структура се релативно неповолни. Имено, најголем дел од бруто вредност и извозот на оваа индустрија е креирана од страна на неколку производи (феро легури, топловалани челици, и цевки) кои имаат релативно низок степен на финализација и ниво на комплексност. Тоа практично значи дека оваа индустрија се соочува со висока производна и извозна концентрација и ниско ниво на продуктивност.

Практично, сознанијата од добиените резултати од емпириското истражување направено во рамките на овој проект јасно укажуваат на ургентна потреба од иницирање на процесот на извозна диверзификација (зголемување на бројот на извозни производи) и интра-секторска структурна трансформација преку движење од производство и извоз на производи со помала додадена вредност кон отпочнување на производство и извоз на производи со повисока додадена вредност.

Во вториот дел од проектот кој се однесуваше на идентификување на развојните можности беа анализирани репродукциските процеси на производите според тарифниот код 72 и 73, при што, беше направена компарација помеѓу постоечката производна и извозна структура на металната индустрија во Република Македонија и групата на производи што во рамките на овој сектор постоечките претпријатија можат да отпочнат да ги произведуваат и извезуваат со компаративни предности.

Дополнително, во рамките на истражувањето на извозните можности беше направена анализа на ниво на поединечни претпријатија вклучени во самиот проект¹, при што, беше изработено **пилот истражување во три компании** (Макстил а.д Скопје, Факом а.д Скопје, РЖ Институт а.д Скопје) кое се однесуваше на **детална дијагностика на производните и технолошките перформанси и детектирање на можностите за развој на нови производи** преку нови инвестиции во технолошки подобрувања. Врз база на детектираните производни и технолошки процеси преку спроведената дијагностика и врз база на претходно добиените резултати за репродукциските процеси во ланецот на снабдување и сличностите помеѓу производите во рамките на анализираниот сектор беше направен план за подобрување во насока на стекнување конкуретски предности на претпријатијата кои беа дел од пилот истражувањето за отпочнување на производство и извоз на производи со поголем степен на финализација и додадена вредност.

Во рамките на проектот беа понудени серија на предлози за редифинирање на индустриската политики на земјата преку сет на конкретни мерки и предлог политики кои треба да бидат преземени со цел забразување на процесот на структурни промени на македонската економија и динамизирање на извозната диверзификација.

Дополнително, студијата нуди редизајнирање на политиката за привлекување на странски директни инвестиции од досегашната која се базира единствено на макроекономска стабилност, ниски даноци, и поволна инвестициска клима која се однесува на условите за водење бизнис во земјата, кон примена на еден нов пристап заснован на секторско привлекување на СДИ со цел ставање во функција на производна диверзификација во оние индустри каде домашните компании би имале најголем бенифит вклучувајќи се во ланецот на снабдувачи на овие мултинационални компании и се разбира на тој начин обезбедување на полесен начин на трансфер на технологија, знаење, менаџмент практики и други користи за зголемување на конкуретноста на домашната индустрија.

¹ Во рамките на проектот беа вклучени следните претпријатија: 1) Макстил а.д - Скопје, 2) Југохром а.д - Јегуновце, 3) ИГМ Трејд - Кавадарци, 4) РЖ Институт а.д - Скопје, 5) ФЗЦ 11 Октомври – Куманово, 6) Железник – Демир Хисар, 7) Скопски Легури а.д Скопје, 8) МЗТ Леарници а.д – Скопје, 9) Фени Индистри – Кавадарци, 10) Дојран Стил а.д – Дојран, 11) Арцелор Митал а.д – Скопје. 12) Факом а.д Скопје, и 13) Буџим а.д – Радовиш.